

ИЗДАВАЧ
Торником
и
суботом
РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА
Пеготина Бр. 7
ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА:
МЈЕСЕЧНО 100, Р—
ПОЈЕДИНИ БРОЈ 100, Г—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Годишњица похода на Рим ПОБЈЕДА НОВЕ ЕВРОПЕ НАД КОМУНИЗМОМ

28-10-1922 — 28-X-1942

„Болшеизам, пролив којег смо своје 23 године заочили борбу, у акцији је“. Са овим ријечима побиједе обраћао се г. Мусолини римском народу, ишло је у окупљеном прилици 28 октобра прошле године, притом доносила XX фашистичке годишње.

Овај дану говори својим шајтанским и топлим језиком сваком срцу Италијана, о крајем бољшевизма ишло су одлучни и изабрани синови италијанске земље подузели поље Сајејског рата. Још крајем рукана од несајејених рана смирносно нештака нијесу оклевали да са истом вјером, којом су се борили кришевишм пријетовима, сићу и на укираше бољшевишк и национално појашисе, да се одуру заорним дојмама што је комунизација пропаганда ширила свијетом, у неоснованој нади да ошвасти првени сав ризика самалачних дукана, који су у свом фашистичком заносу масила да је комунизам остварила теорија. Као се човек јели сваке могућности да закљони сво у породици у властито куку и да своје фашистичке прилика удеси и регулише према својој увијаности, растојажући — као социјални господар — својим зарадама, које нијесу увјерене само према његовим најелементарнијим употребама животи него и према његовој занатској или радничкој способности, ишло се јасно закључује да ни комунизам ни оваква теорија ишло не пошвасти уроне притоно човјек приципе не може да себи: прокрчи пут кроз историјски социјални поредак. Човјек живи да плодотвора рада савирно свој и да сам њима располаже према својим потребама. Као се ша могућности искрпати човјек изгуби своју слободу ми, своје истине задвојачи, свој душовни мир и пошвасти аутоматски елементарно зло: ког одушиша, у којем се креће само по налогу и наменишћој вољи, без сопствених жеља, без више свога ишло му даје бољшевишк и смисла за даљи конструктивни рад.

Провиш ших идеја успали су тада Италијани и 28 октобра 1922 године свечано изјавишља, увјек свртали на борбу, своју побједу.

Тај дан означаје долазну штаку европске социјалне револуције, коју су млади народи предузели да се ослободе вјекотног јарма демократијашког система, чији је главни пријетовник у Европи Велика Британија.

Укирашњи корпоративни сиситем средно је италијанске привредне прилике и привремено штерен за даљи развој фашистичке револуције. Али, најжалосниј, Мусолинијево искрено и логично стварање да предочи Лондону и Паризу неопходне потребе свога народа и неоспорне предуглове за благодотисне заслужено у кравом свјетском рату, није имало никаквог позитивног резултата. Прелазна западних великила била је немогућа и убијена.

Као се свака нада благодоти постојања, утрнула на далеким хоризонтима, када је свако настојање постојало узалудно, фашизам је дошао до закључка

да се епоизам зајадних демократија може савладаши само силом. И године 1935, успјех безбројних прошваљена Енглеасе и Француске, успјех уроне економским санкцијама декретоване од јевневојкој војшваљенот Друштва народа, којима су се придружиле 52 државе, италијанска војска пресјекла је својим освешничким мачем Гордијев чвор, да сама својим силама отвори нове путеве економским пошваљена и развиста.

Тиме је енглеаској бољшевици задан први тешики ударац. Покољубао је британски претришје на Средоземном Мору и развистао се свијејом глас да енглеаски лав није шлолицко срчан као ишло изгледа по својим пријетњима, које се нијегу обшваљени из ширава да та морске дубине не прождеру са својим околјеним лабама, ишло су узалудно шваљена Средоземним морем у нади да убијаше и зашваљена италијански бољшевици у Источној Африци.

Историјски шок народног развиста не зашваљена се пријетњима. Сила шваљена одуришје се силом, као ишло шваљена осовнишке војске, пољшевишк години подузела, да приципе својих револуцију оствари и уиошвине.

Пожар још бламса и 28 октобар ове године видо је редом бољшевише све савезнике зашваљена демократијашких идеја, које су се чак и у руској монголској теорији уиочили да би спасиле своје привилеговане позиције у свијету. Бољшевишка влада коју су на бољшевишке европске силе бојкошваљена, квалификујући њен сиситем најршим и најзаорнијим, данас, са оних истих устају, прима лакшаве похвале и ошваљена објаша сваковерне помоћи, ишло не шваљена ишло више не може да уз најдољу вољу уиошваљена свијет: јер су њемачке и савезничке шваљена ошваљена све шваљена, во којима се некад младо снабојшје советјеску војшваљена војску. И посљедњи европски колос, вјешито изабран од енглеаског дипломатјашких иницијати, пребољшевишк атомичу чекати да му посљедњи немогући ударац прекине преосталу ниш животиша.

Србанија Русије је одлучена. По ужвореним русевицима краљевина и реушваљена савиошваљена храбри ратници осовнишке сила Нову Европу, у којој ће мога наћи своје одозарајуће мјесто, мољшваљена бољшевишк рада, своју заслужено зарплату, свој мир и свој социјални и економско-бољшевишк развиста и најпредак.

ЊЕМАЧКА ШТАМПА О ОБЈЕТНИЦИ ПОХОДА НА РИМ

Лист „Фелкишер Беобахтер“ посвећује низ чланака 20 годишњици фашизма. Један римски дописник описује етапе триумфалног подизања покрета, борбе против фашизма и историјске догађај што су претходили и смједити завјештају велике револуционарне идеје. У кратким приказу ште истине да историјска прослава пада у доба када није умјесно одавати се великим прославима. Ипак се мора подићи мисао великим догађајима и гигантским историјским фигурама нашега вјека. Чланици који ће слједити немају задатка да прикажу историју фашизма, него да наведу неколико најзначајнијих епизода што су претходиле маршу на Рим. 23 марта 1919 године бацно је Бенито Мусолини, гениј италијанског рода, надахнут челичном вољом, прво сјеме оне идеје, која је — закључује чланкописца — требала ускоро да свијету да нову вјру.

ПОСЈЕТА Њ. Е. ГУВЕРНЕРА ЉУБОТИЊУ

Прејуче, у неајљу, на Љуботињу био први савезник и дан. Писавот претсједника зшваљена и једне делегације виђених Љуботинјана и Грађана, Његова Екселенција Господин Губернер одававо се том позиву врло рад прије неки дан и 25 овог мјесеца посјетио је Љуботињу у пратњи групе италијанских официра.

Долазак Господина Губернера на Љуботињу био је казакан у 2 сата послоне подне, али много раније била је постројена почасна чета код саворне цркве и мноштво народа, у лицином народном пошваљена, нестрпљиво је очекивало долазак Губернера.

Нешто прије 2 сата стигао је и генерал г. К. Поповић у пратњи професора: Др. Новине Радвића, Мирка Драговића, Новака Вулетиа. Очекијући долазак Губернера, генерал Поповић је искористио прилику те је скупљеним народу одржао једно импровизирано предавање, које је оставило дубок утисак на све присутне.

Иза генерала Поповића говорио је професор Драговић, и говор г. Драговића био је топло примљен.

Нешто прије 4 сата тјелесна пратња Губернерава стига је, а то је био знак да делави кроз који минут и сам Губернер.

Народ се сврстао у шпалир, а испред него стао је претсједник општине Вуковић са једном посљедом, која је на тмињу држава се и хљеба. Одмах до њих је и једна дјевојка са дивним букетом полског шваљена.

Долазак Господина Губернера постројена чета националиста поврзавила је с оружјем пред прст, а народ са

дугог рајем „живно Губернер“. По том га је претсједник општине пресрело и поздрављао са добродошлицом, у којој је између осталог гласио:

„Дочекујемо Вас, Екселенцију, са ривејашког искреношћу, са жељом да се у нашој средини ошваљена као у својој родној земљи или у својој кући. Ово мјесто има шу срећу, да на њему није просупа 13 јула ни бољшевишк ни једна така италијанске влемешице крви...“

„Овај крај је много пашио, као у ошваљена и шваљена Црна Гора, од када је изгубила свога великога Краља и мученика, вјешника наше најљепше химне „Онама онамо за брада она“.

Пошто је Господин Губернер примио сја и хљеба и цвијеће „љуботинских гора“, како га је дјевојка назаала, одговорио је претсједнику са овим ријечима:

„Пошават у Црну Гору послоне 13 јула 1941 године да са војском угушним устанак, питао сам се, познавајући витештво Црногорца, да ли је тај народ пољудео?! Дошавши у Црну Гору, одмах сам схватио, да су Црногорци у већини ошваљена традиционално чојство и витештво, да да их је за тренут завела једна група пларених са стране агената. Уздржао сам се од препласати најгорче врсте, вјерујући, да ће Црногорци, кад савишну праву истину, да се им на име Италијани прати пријатељи, казати своје заслуге и моралне величине, за које ја аним још као њак основне школе.“

И нијесам се преварио. Црногорски националисти под командом генерала Поповића на свом сектору, као и у другим предјелима под заповједништво других команданата, скочили су сви као један човјек и повратили, заједно са италијанским трупама, ред и мир својим земљама, толико драгој свим Италијанима, јер је наша Краљина и Царица крв наше крви, најљепши свијет наших поносних брада, који увеличаваша сјај престола вјечнога града.

„Пријатељство Италије према Црногорцима огледа се, поред осталог, и у том, што је наш војник подједино с нама и зијеш свој војнички оброк, а италијанска влада шаље све што је потребно да подмири потребе народа Црне Горе.“

Говор Господина Губернера често пута је био прекрзан са увацима: јуно Губернер, живиша Италија!

Послије тога је ступио Господин Губернер са поједицима — са групама селака у разговор, расипијући се за њихово стање. Позвао све на старије и најстаријег дао званичан дар. Зетим је већу смоту даровао за сиротињу љуботинско-грађанску и више десетина квинтала шваљена.

Нешто прије 6 сати Господин Губернер, очито задвољан, годрзавлен од генерала Поповића, врати се на Цетиње у пратњи своје свите, а народ се почео развиста својим кућама, пријатно коментаришући свечаност тога дана.

Борба за Стаљинград у последњој фази

Савезнички моторпиљери напали луку Туапсеа На Кавказу осовинске трупе освојиле нове положаје

Источни фронт

Болшевици губици у последњим нападима на индустриски комплекс „Цвени Октобар“ веома су велики. Само послје освојена једне велике фабрике у сјеверном дијелу града изабројено је 2.037 убијених болшевика. Томе броју треба додати огромне губитке цивилног становништва које су Руси присилили да учествује у одбрани постројења. Освојен је велики дољеваник челика и комплекс зграда „Цвени Октобар“ који је претстављао последњи одбранбени бедем болшевика. Кривом њиховим успјехом освојили су Гвемци укупно 24 градске четврти од 26, колико укупно има Стаљинград. Берлинска штампа истиче нарочито напад које су таке немачке јединице извршиле у водама код Туапсеа. Први пут послје неколико седмица показале су се совјетске јединице на фронту Црног мора, нарочито на једном сектору где су успјешно немачких трупа вр о значајни за одлучан развој операција. Совјетске поморске јединице имају очигледно задатак да помогну болшевицима снаге или да отпочну евакуацију града.

Један московски дописник списа „Сундај Експрес“ пријемљује да је најопаснија карактеристика нове офанзиве на стаљинградском сектору путна ваздухопловна превалта немачке авиације. Допис истаје истиче да ће губитак града претстављати за Русе страховити удара који ће олакшати немачки план провођења привредне контроле прејезда Доње Волге.

На западном Кавказу су немачке и русијске трупе у нападима и жестоких борбама по шумама освојиле нове положаје. Северноточно од Туапсеа освојена је једна доминантна висина која је задржана и поред непријатељских напада. Близу кавкаске обале тешко су оштетена бомбама 2 совјетска трговачка брода. Обласка артиљерија разорила је близу јужне обале Крима један непријатељски моторпиљер. Гвемачки моторпиљери напали су у ноћи на 23 октобар луку Туапсе, погодивши са два торпела један непријатељски ратни брод који је управо излазио у луку и оштетили његово постројења.

Атлантик

Нова велика побједна немачка подморница

Фиреров Главни стан издао је 25 о. м. следећи вавредни билтен:

„Иако жестоке рејене олуј наставају одржавати операције, потопиле су немачке подморнице у тешким борбама против бродовља што лова у ковојима или изоловано у сјеверном Атлантику, Северном Леденом Мору, у ширини канадске обале, код тринидада, код ушћа ријеке Конго и у ширини Капштата 16 бродова од укупно 104.000 тона и један контраторпиљер. Торпедима су тешко оштетени још 3 друга брода и један контраторпиљер.“

Из скоро редовних вавредних билтена ове врсте што Фиреров Главни стан издаје јасно проистиче потешкоћа снабдевања којима се мора борити Енглеска у којој, уз сва хладисања радио-станице, не може ни својим ни сјеверноамеричком индустријом да докопа и надовољно губитке. Ово оружје, у рукама смијех осовинских морнара, претставља неоспорни фактор који се олурире и побива сваку тврђаву да врмие ради у корист демократије. Оне ће једнога дана остати и без последњег брода, јер никаква журба не може да оспособи за половидбу ма и најмањи брод прије двије године рада.

Египатски фронт

После брижљиве артиљеријске припреме напao је непријатељ сјеверни и јужни сектор Ел Аламеина са авиатним блиндираним и прежадијским снагама. Противник, који је свуда одбио, претрпιο је тешке губитке, нарочито у оклопним средствима од којих је до сада разорено 47. Битка се наставља. Британско ваздухопловство, које је интервенисало са моћним формацијама да би подупрло копнеу акцију, наинило то на успјешну противакцију осовинских ловаца, који су оборили у пламену 16 авиона; 4 друга апарата оборена су палљибм противавионских багерија.

24 о. м. оборено је на овом фронту у ваздушној битци 10 непријатељских авиона, а у претходним субјима италијански ловци оборили су 7, а немачки 5 непријатељских апарата, док су друга 3 срушена од стране противавионске артиљерије.

Приликом напада на један британски ковој у источном дијелу Средоземнога мора торпедовао је један наш авион и потопио један контраторпиљер.

Бомбардовање Гибралтара

О бомбардовању тврђаве Гибралтар навршеном у ноћи на прошли четвртак од стране италијанских авиона сазнају се следеће појединости: неколико особа са супротне обале мора преца, захваљујући мирној и свјетлој ноћи, приступило је од почетка до краја акцији против енглеске тврђаве. Једини експлозив била је толико велика да су се у околини и близини шпанске тврђаве Сеуте половили многи стабла. Из те појединости комплетни техничари стварају закључак да су нападици морали бити брзи и много већег калибра него у пређашњим нападима. Ипак је ваздухопловна акција била без сумње неуспјешна од свих што су се до сада извојеле у Гибралтару. Према првим вјештама на Сеуте штета је била велика, како на њеним војним постројењима, тако и на копну, а нарочито на аеродрому. Ове вјести се потврђују чињеницом да је јуче обичајна ваздухопловна и поморска активност била веома ограничена.

Сијена америчког команданта морнарице на Ваџифу

Синоћ је у Вашингтону објављен један комуника. Из којега се сазнаје да је смијенен амерички главни командант Северноамеричких оперативних снага на Ваџифу. Један Ројтерсов коментар истиче да овако није изгледало нормално вршити промијену команданта оствр трајана битке са Саломонска острва, то јест једне од најтежих борби. Мажнотоме адмиралу пребацује се да слабо познаје ваздухопловство у веви са сарађоном са поморским снагама, а нарочито што је показао малу агресивност у вођењу операција.

Чиле на путу аутаркије

Предвиђајући да ће Сједињене Државе извршити преспелације против јужноамеричких нација које бране своју аутономију, уређује се и појачава организација националне индустрије. О путовању претједника Риоса за Вашингтон неће се више говорити, докледо Рузвелт не буде опорекло говор Самнер Велса, што се међутим не очекује. Тај говор само је убиједио Чиле у потребу и житност развоја своје аутархичне политике.

ПУТЕВИ И СКРАЋИВАЊЕ ВЕЗА

У потхватама за нашу материјалну обнову, којој се мора приступити да би се наинило из заосталости, запустелости и примитивности и да би се напред народни живот упутно новим нападним правцем, питање путева ваздуха истакнуто мјесто. Није се узалуд рекло да се култура и цивилизација једне земље огледа најбоље у њеним путевима. Код нас путеве нијесу ни приближно довољно развирани, нити довољно широки, нити довољно солидно грађени, сем неколико нових који су подигнути потоних година по модерним принципима техничке вјештине.

Наш саобраћајни проблем, уколико се односи на колске путеве, састоји се у питању поправке и проширења већ постојећих путева и у питању изградње нових цеста, нарочито преко крајева који су беспутни, а који у општем економском интересу траже своју повезаност са средштима.

У једном од прошлих бројева нашег листа ми смо са задовољством забјелужили радове на оправи путева, за које су одређене приличне суме, сматрајући да ће ти послови бити умод у извођење много вамашијих задатака. Држио да ће мјеродавни фактори у нашим крајевима извршити економско материјалне обнове, ако наине стаовишито буде довољно да у нареду и раду частави своју дјелатност, и ако опште прилике не би пореметиле предвиђани програм. Јасно је да бисмо ми већ досада имали извршено више нових значајних објеката да у нашој покрајини није била мањина побуна која је изазвала прилично материјално руинирање и чије је угушење плаћено многим жртвама.

Поред неколико постојећих колска пута којима су повезане наше вароши, потребно је, нема сумње, подићи цесте којима би се не само врлоично скратила веза између вароши, него би и крајеви који се сада одликују којим стазама добили своје путеве и везали се са економским и културним центрима. У том погледу важно би било у Црној Гори да не идемо даље, подићи, поред других, нарочито два пута, а то су пут Црна Грета—Бурно—Даниловград и пут Црна Грета—Прекорица—Обзовица—Будва.

Пут Црна Грета—Бурно—Даниловград предвиђен је у грастан прије неколико година и био је почто да дигну на његово изградња. Али, нешто због наше нехажности и недовољног схватања општих потреба, а нешто због касније наступилих прилика, радом на њему су обустављени до бољих времена. Да није избио рат, тај би се пут, вјероватно, већ досад подигао, јер се његова неопходност императивно намеће, а вјерујемо да би се за ту изградњу нашло новчаних средстава и довољно ратне снаге. Пут Црна Грета—Бурно—Даниловград пролазио би кроз најбеспутније и најнепоступачније крајеве старе Црне Горе, додиривао многа наша села и анадно утицао на подизање њиховог материјалног и духовног стања, а што је најрљивине — омогућило формирање дотичних крајевима није шума истребљена као што је то случај са непосредном околним Цетиња. Усто веза Цетиње—Даниловград, која је сада околнина и прилично дуга, постала би непосредна и скратила би се за више километара. Нема сумње да би премјуштва овога пута била неоспорна, и то не само у саобраћајном и економском културном, него и у другим погледима.

Наша покрајина није доскора имала згоде колске везе са Црногорским Приморјем Једина непосредна веза била је колски пут Вирпазар—Бар, који води преко Сутормана, као и маза усотсрачна жељезничка пруга између тих двију вароши. Та веза се показала недовољном, па се назад неколико година изградња колски пут Цетиње—Будва, који претставља једну, без сваке сумње, солидно изграђену и модерну

цесту. Па ипак, потребе саобраћаја, брзина и краткоћа, захтијевају да би се изградња—Цетиње—Будва, која је врло активан, скрати и да се доведе веза Подгорица—Ријека Црнојевића—Будва. То скраћење би се могло врло лако извести, ако би се пут Ријека Црнојевића—Љуботини продужио преко Прекорице до Обзовице, управо до Ђурђевог Ждрјела. Веза би се скратила за приличан број километара, изабјегло би се ваоплоћавање, а крајњи кров које би пролазио тај пут добио би услове да развијене, јер су овако доста запустели и неприступачни, нарочито Прекорица—Подгорица пута Љуботини—Ђурђево Ждрјело. — Не улазимо сада у детаље, јер би требало да иде, — не би ометало изградњу путева Љуботини—Грабаци—Вирпазар, Зачир—Дубава—Трново—Вирпазар, који су још ранијих година тражили, а вјероватно је да би утицало на изградњу једног кратког, али врло важног пута који би пролазио отприлике од Липе Добрске, Лупоглавог, Цекишиштака да избије у Чисто Поље и да се споји са постојећим путем Ријека Црнојевића—Љуботини.

Иако су неки радови на оправи путева већ уступљени предузимачима, ја смо је да је у погледу изградње нових путева ове године врмие подмикало, па је логично да би за извршење тих радова долазило у избор пројекте издује године, али истао би се искористи и још који дијелом дан ове јесени.

Д.

ВОЛГА И МАРНА

Енглеви и Американци очекивали су мјесецима чудо на Волги. Јер они још никако нису могли да заборае „чудо на Марини“. Али, ако се пред Стаљинградом догодило неко чудо, то су га извеле и немачке трупе, када су снажним напорима пребиле све моћне одбрамбене системе, бесконтакне бункерске линије и кућу по кућу освојиле скоро цијели огромни индустријски град састављен од безбројних утврда. Означички отпор безбријних, који за сваки педаљ глат пролазила потоке крила, доказује колики значај припада Стаљин том граду, што нос његово име. Ова страховита борба одлучује не само о судбини моћне тврђаве на Волги, него и о последњем остатку угледа совјетских трупа и о великој животниј линији Совјетског Савеза—Волги.

Енглески и америкашки листови навали су Стаљинград „Источни Јерузалем“, и тиме изразили своју жељу, која се исто тако мало остварила, као год и њихова нада у продор фронта на сјеверу код Ржева или Калуге. Болшевици д-верзавили маневр и нијесу абунили немачку команду и нијесу ни најмање успјели олакшати притисак на најважнији стратегички циљ. У томе је нијесу могле спријечити ни енглеске бомбе бацене на немачко цивилно становништво.

Нове бруталности британских војних снага, уперене против небораца, доказују једнако као и означички отпор Совјета колики значај припада Лондон — исто као и Москва — борби око Стаљинграда.

У ствари Волга није важна само за Совјете, него има највећи значај такође и за рат валадицих сила. Лондонски „Тајмс“ боји се да би немачке побједа на Волги такође и за Енглеску и Америку означавала нову фазу рата, а американске новине показују да су свјесне тога да би пад Стаљинграда навалио тешки терет на леђа западних сила. Већ у Дјепу, а дошине и у То бруку показало се јасно као дан са кавним ризиком морају Енглеви рачунати.

Развој догађаја показује да су се Енглеско-америкашки истовидљиви чврсто вјеру у исторички шибјектав. Волги није сујено да постане Марна, него само достојни одговор на њу.

ЛОГИЧАН ВАЛУТНО-ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ СТАРЈЕШИНЕ МАНАСТИРА ЂУРЂЕВИ СТУПОВИ

Услед рата и његових последица за прво вријеме биле су у нашој покрајини узвице ограничине економско финансијске трансакције. Послије тога наступила је побуна, која је задала тежак ударац нормализовану економским приликама, сведожи опсег привредних трансакција на једва примјетну мјеру.

Требало је много разумијевања, много добре воље, много спретности, да би се из онаког лошег стања наша омазла и да би се ствари упутиле новим и бољим правцем.

На првом мјесту, постављало се питање повраћања привредног повјерења. Требало је сузбити велике количине новца, исправног и неисправног, које су се одмах после рата појавиле у саобраћају, извањајући изнадзаконичку скапоћину и убијајући повјерење у новчану вредност. Власти су у том погледу изабрале два поступка, који представљају једну цијелу и једну на нивоу циљу. Прво је преузето жигосање динарских новчаница. Сврха овог поступка била је не само да се утврди количина новца у саобраћају као и његов распоред у народу, него му је била сврха и да се различите исправне новчанице од неисправних, тј. незаконито пуштених у саобраћај. А био је велики број неисправних новчаница у саобраћају, чиме је на таковане „нишкике пећине“. Те су новчанице кружиле чак и ван територије наше покрајине, иако су против њиховог протурњања у односима крајевима предузимане строге мјере. Дешавало се да су многи службеници пријавили у цијелини или делимично своје припадностица у тим новчаницама. Приликом жигосања прилично броју службеника су ваљаније нове такве новчанице, а након да за њих и испитивање њиховог поријекла остављени су оцјени нарочите комисије, образоване за ту сврху.

Након разлучивања исправних од неисправних динарских новчаница, приступило се једном другом врло важном поступку. То је била промена валуте у Црној Гори. Динарска новчаница замијенила је лиром и то 100 динара за 38 лира. Размијера 100:38 у корист лире учинила је да се знатно смањи новчанички опција у народу, што би — кад би се провијала развијала нормалним темпом и кад не би развијена добара и услуга била ометана приликама и разним мјерама управно-политичког карактера — логички утицало на повећање вредности новца, односно на смањење скапоћине, на појевњавање животних потрепштита. Да ли је замијена валуте потстигла тај циљ, вријеме ће показати, али је несумњиво да је она у погледу двугова имала једно благотворно дјелство, наиме: двуго, који су по ранијим уредбама били смањени, сада су се номинално редуцирали за скоро три пута. Тиме је дужницама створена околност да се, ако икакво могуће добије до новца, одуже својим повјериоцима, не би ли се за једном привредно повјерење покренуло са мртве тачке.

Умјетнују је добре посједице коначних реформи, власти су наредиле отварање пословања банака, које имају право да наплаћују своја потраживања. Ради координације рада образован је и Банкарски инспекторат код Банке Д'Италија. Прије навјесног времена надата је наредба да сва физичка и правна лица пријаве своја потраживања, ако их и уколико их имају, према Државној хипотекарној банци, Призмелоговој аграрној банци и Занатској банци. Познато је да та потраживања могу бити како према црквама тако и према филијалама ових банака. Поменути банке имају своје централе ван територије наше покрајине, у мјестима која су под другим влашћу. Т које оне имају знатан број својих филијала, а првенствено у Црној Гори. Филијале ових банака, која и лица са наше територије могу имати своја потраживања. С обзиром на чињеницу да су и централе и многе филијале поменутих банака, према важа-

наша физичка и правна лица могу имати својих потраживања, ван наше територије, — наметала се потреба да се преко једног овлашћеног органа за координацију, у овом случају преко Банкарског инспектората на Цетину, прикупе сви потребни подаци, како би се предузеле сходне мјере да власници потраживања осигурају своја права, а исто тако и утврде своје обавезе. Свако лице које има потраживања треба да та потраживања пријави у *до шри Пријемника, и према свакој цензурално или филијали према којој има потраживања посебно*. Надати се да ће ова акција уродити добрим резултатима и да ће јој се наши потраживачи усрдно одавати.

Кад се прати развој новчане и кредитне политике у нашој покрајини, види се да се ствари развијају логично и систематски и да свака нова мјера која се предузима налази своје упориште у потпуно оствареној мјери која јој природно претходи. Судећи по досадашњим резултатима, вјерујемо да ће банк у скоро развити свој рад на кредитирању корисних дјелатности у становништву.

СМИЈ СЕ, БАЈАЦО...

Енглески министар Иден и генерал Вавел изјавили су се скоро истовремено на два рава краја свијета, један у Енглеској а други у Индији, да Енглеска и поред свега није у стању да изгуби рат, док је Стаљин у Москви притиснуо на Вилкија да се коначно обрадује други фронт, како би се појачано спасити Совјетски Савез. То је стари амерички начин упуштања опште ратне слике: признају се сопствена повлачења са истовременим изјавама о побољшању укупног положаја.

Чињеница да Стаљинград није пао тако брзо као што се очекивало у Вашингтону, Лондону и Москви већ се каже као огромни успјех. Ја исту методу примјенили су Иден и Вавел такође и на атлантским и пацифичким театрима. Један је изстакао као нарочити успјех то, да је изабљена само Бирма, а не читава Индија, а други — да осовинско оружје не потпапа баш сваки транспорт који носи помоћ Совјетском Савезу. Међутим они нијесу у стању да порекну чињеницу да се положај уједињених нација ни на једном мјесту, ни на копну ни на мору а ни у ваздуху није побољшао.

А зашто је тако? Зато јер је најјачи савез сила на свакоме фронту и из сваког сукоба побједоносно изашао. Зато јер је он осигурао своје снабдијевање, осигурао сировине и радне руке, и ратну индустрију јачу од противничке — поред свих астронотских бројки којима се тако изадишно развацају америчанска пропалаганда.

Све те цифре, на колики проценат истине у њима лежало, нијесу у стању да ублаже совјетски пораз, нити тражи да губитке америчких војних снагова. Умштење три велика америчанска брода за транспортна средства трупа показало је јавности Сједињених Држава како ниједан догађај раније шта ваљало значај савеза са Енглеском и Совјетима. Зар се Вашингтон и хвалетом да је транспортовање сјевеамеричких трупа преко Атлантика исто тако осигурано као год и током прошлог свјетског рата?

Стварност разбјаја све илузије. А ни вријеме не ради више за противника сила Тројнога Пакта. И заиста — један енглески лист наваао је 1942 годину „годином пропуштених прилика за Енглеску и њене пријатеље“. Али тиме није све речено. Треба додати и то да несамане иницијатива сила Тројнога Пакта није тој Енглеској и тим пријатељима није и никада дава доволну прилику да наступе, а гд су они то ипак покушали, били су сваукупне тучени — као год и прије те године, и као год што ће и после тога увјек бити, све до краја овог крвавог рата.

Послије потоњег будимљанског епископа који је живио, у овом храму ревидирали су калуђери као управителу. Мисли се да је последњи митрополит који је овдје имао своју калуђерску броду био Пајсије. Послије сабора у манастиру Морачи 1648 год., на коме је учествовао, нећа нестaje. Претпоштало се да је митрополит Пајсије добио улогу да у Рим однесе одлуку морачког сабора да ће се он привјечити Малецима у борби противу Турака и да од папе потражи помоћ. Вјероватно да су Турци прије Пајси-

исте године дође Јосиф Лекчи, који је 1886 год. пошао у Црну Гору; мјесто њега остаде у манастиру скоро замишани Герасим Зечевић, који је умро 1896 године.

Интересантно је да се после имена Јанићијева у списку старјешина манастира налази име „Раб Божи капетан Иван Делевић, од 1895—1897 године“. Ово је био познати човек овдје који је можда у отсуству црквених лица поменутих година водио издјав над манастиром. Како у нашој крајини стоји обичај да са црквеним лицима

Манастир Ђурђеви Ступови код Берава

јева одласка у Рим сазнали за одлуку, ухватили га, убили и тако му спрјечили да изврши намијењену му дужност.

Предање говори тек од овог времена о калуђерима — старјешинама манастира. До скоро они су били истинити пријатељи народа и вјерни чувари вјере и морала. До недавно припадали су оној плејади српских свештеника и калуђера који су силом околности у једној рочи носили мач а у другој крст. Са народом су дијелили зло и добро а више пута би на своја леђа понијели ва њега сву одговорност.

Први калуђер, о коме се зна по предању, био је Јанићије Пивљак (ваља родом из Пиве, мјеста на граници Црне Горе и Херцеговине). Кажу да је са собом имао неког друга по чијој је смрти пошао у манастир Дечана. После њега овом створом задужбеном управљали су калуђери из Дечана и свештеници из села Луца, које се налази близу Ђурђеви Ступова. Негаје око 1792 године дошао је калуђер Руфин из Братонужња (поне у Црној Гори) и Сава, монах родом из Краља (мјесто у Васојевићима). Посл је ових око 1802 године акалуђерско се Пајсије, родом из Куца, и до 1820 био управитељ манастира када је пошао у Србију. На мјесто њега управитељем манастира постао је Мојсије Зечевић, који се био азаманошио 1810 године. Рођен је у Винишкој, селу среза андријевићког. Ово је један од најпознатијих духовника и највреднијих људи одавде. Био је велики пријатељ Св. Петра и лични саветник владике Рада — Петра II. Више пута био је код њих и повјеравали су му дипломатску мисију код кнеза Милоша Обреновића. Када се 1842 год. вратио из Скадра, гдје је био доведен по наредби Тећажа паше, сигурно да одговара за поштен рад посвећен за корист српства и хришћанства, замонашио је Никодим и Јоцића, који су после смрти игумана Манастира (умро око 1852) управљали манастиром до године 1862 год. Ове ступе године побјегли од Турака у манастир Морачу. Као што смо и раније напоменули, архимандрит Никодим је из Мораче прешао у Србију, а јеромонах Јанићије се по угашеној ватри у Ђурђеви Ступове враћао да манастир обнови и уреди. Јанићије је предао Богу душу 1885 год. На мјесто њево

узимају учешћа и честитији световњаци у црквеном животу, врло је могуће да је извршио намијењену му дужност.

Од марта 1887 до јуна исте године старјешина је био игуман Гедеон Маричић из Пљеваља, а од тада па до новембра јеромонах Прокопије Милићевић из истог мјеста.

Овако је по именуку, међутим по другим подацима 7 јуна дошао је јеромонах Прокопије и био до новембра 1896 год., када је дошао игуман Гедеон. Године 1897 дошао је из Дечана заслужни архимандрит Данило Радуловић, који је од свога новца исте године савидао конаке и купио велику земљу за манастир, и са њим игуман Исаја. Први је умро 1912, а други 1916 године.

У мђувремену, од доласка Радуловића па до њихове смрти, као старјешина манастира помену се: протојереј Станоје Рашић од 1902—1904 год. и јереј Максим Поповић од 1904—1907 год.

Са Радуловићима био је сабрао протојереј Прокопије Вековић, који је умро 1919 год., до када је имао управу над манастиром. Од ове године па до 1922 био је старјешина протојереј Јосиф Лекчи од 1922—1931 г. († 1932). Од тада па до 1934 манастир је био протојереј Радоје Кустуровић (умро 1938), када је за старјешину постављен игуман Рафанло Ђуровић. Игуман Ђуровић је остао до 1937 год. када је манастир по одлуци Црквеног суда на Цетину предат на чување протојереју г. Александру Бојовићу, овдашњем архијерејском намјеснику. Он је дужност предао 1938 год. игуману Мелхиседеку Ђуровићу, који и сада управља овом светом задужбеном Немањина.

БРАТА ЦРНОГОРЦИ!

Будите трезвени и не дозволите да вам ико, из себиичких разлога или из тежње ва влашту и слашту, скриваи вааша национална осјећања.

Са орловских литица, одале су славног синтлаи цефердари ваших предача, обухватајуће духовним погледом сву своју народну браћу и не дозволите да равни итковици, народи и пробишвети помнућу вааша осјећања према њима и ваашу свјест о томе коме користе вааша неслога и ко на њој инсистира.

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Рестаурација рељефа Црне Горе
Бригом Њ. Е. Губернера боравио је на Цетињу изасланик Војног вазарства...

Италијанска библиотека на Цетињу
Сутра, 28 октобра у 10½ сати Њ. Е. Губернер свечао ће отворити Италијанску библиотеку на Цетињу...

Библиотека је отворена за публику сваког дана од 9—12½ и од 15—18. Читачке књига је бесплатно, а за одношење књига кући плаћа се чланарина од 10 лира месечно.

Таксене марке
На ране, државне и бановинске таксене марке у динарима ударен је жиг и стављене су већ у промет. На сваку молбу и др. која се подноси државним надлежностима, морају се издати таксене марке...

Црвенјастени учитељи
Даниловград: Симоновић Марко, учитељ у Доњим Мартинићима (Даниловград), у Слатину (по потреби службе); Радовић Ј. Милена, учитељица у Доњим Мурињима (Даниловград) у Службу (по потреби службе); Калевић Мирко, учитељ у Ортој Луци (Даниловград); Ђурић Фрутак (по потреби службе); Бијело Поље: Чукић М. Миливоје, учитељ у Коритима (Бијело Поље), у Бистрицу (по потреби службе); Цвијетић Р. Радош, учитељ у Стевановцу (Бијело Поље), у Сутину (по молбу); Ракочевић Р. Глигорије, учитељ у Чољевцима (Бијело Поље), у Шаховићима (по молбу); Чукић Ценовић Владислав, учитељица у Коритима (Бијело Поље), у Бистрицу (по потреби службе); Колашин: Шћепановић Р. Радомир, учитељ у Штитарци (Колашин), у Њуља (по потреби службе); Ракић Л. Милић, учитељ у Штитарци (Колашин), у Поља (по потреби службе); Милић Ј. Милован, учитељ у Крњој Јели (Колашин), у Драговића Поље (по потреби службе).

Водлистав
Свело лишће...
Оном алејом којом си ти на вече отела сада сухо лишће, гоњено ветром, шушти оплакујући топло сунце...

Јесен је...
Јесен је... то доба године у коме људи околни свијет поприма живијашне несхватљиве туге, што са...

Са течајера за физичко васпитање

28 октобра одржаће се завршни испити у течају за тјелесно васпитање, који је почетком септембра био орган зван на Цетињу с циљем да се обучи потребан број наставника гимназије за наше средње и стручне школе...

Настава на течају била је теоријска и практична и извођена је у двије секције, за мушке и за женске, са течајерама са средњошколским образовањем.

Официри и италијанске госпође који су завршили италијанске академије за физичко васпитање, узели су учешће у теоријској и практично гимнастичко-спортској настави, а остали дио наставе поверјени је официрима и нашим стручњацима.

23 октобра течај је почастовао својом посетом Њ. Е. Губернер са Господом, г. Ф. официри и наши високи функционери, који прелетком је извела једна гимнастичко-хорска приредба. На свечаности Њ. Е. Губернер изразио је своја честитања и ободрио течајце за њихов даљи рад.

Нови преноси Радио-Цетиња

Прошле седмице увела је цетинска Радио станица низ нарочито занимљивих специјалних преноса. Сваке сриједи, у 12,33 часова, чуће слушаоци око 10 минута глас љекара, који ће им преко микрофона упутити своје полове. Рубрика „Љекарски савети“ треба да, под уредничтвом санитетског мајора Маурицио Мандела, пружи слушаоцима богати низ практичних савета и хигијенских прописа, да би издржали појединачна и заједничке могло бити очувано од болести.

Црногорске домаћинице моћи ће сваке сриједи од 19,30 до 19,40 часова им услуђивати интелигентне предавачице чути најкорисније савете у вези са породичним животом, који објаром на сценаријске услове свога времена разијева од домаћиних рјешења низа раних кућних проблема (брига за кућу и хигијене, подизање и васпитање дјеце, кућна економија, облачење и т. д.). Тако ће радио такође и на овом вјеродостојног пољу црногорског живота својом ријечи дати помоћ и улти светлост.

За земљораднике увео је Радио-Цетиња нарочити пренос „Савети за Земљорадника“, који се даје сваке недеље у 8,15 часова, са адекватом да се становништву пољопривредних центара и села даду све нове техничке преносе потребне за оживљавање пољопривреде у Црној Гори.

Изадајеци у сусрет жели многих слушаоца Радио-Цетиња, обогаћен је предјавом предочитаном вјерског предавања, која се држати у 12,33 часова од стране свештеника цетинске православне цркве. Предавању ће слиједити пренос црквене музике и свјецеланиј и значајнијих pjesама православне литургије.

висова тамних планина силази, послиједним траједем тримизне зраке западног румелица.

Јесен је у овој драгој алеји, где си ти разговори пред вече, ладног премењала своје савршене ноге, љегујући у својој души најлепшим мислима твојој плави младеначки сан, твоју мекану срећу, твоје топле осјећаје и чежњу.

Нема те више!... Сада алејом парире плахи лахор што мори оно исто лишће које те, треперајући, дочекивало веселим шуштањем. Мори га и кида са гране као крвник, јер је вјерме да замре, да нестане, да се поврати земљи из које је нежно никло, расло и циело.

Нема те више!... Али можда кући у полусјени своје собе, читајући какву забавну књигу и гледајући како мрак све више захвата својом пројаном

КОМАНДА ПЈЕСМАДСКЕ ДИВИЗИЈЕ «ПЕРУТА» (150) КОМАНДА МЈЕСТА ЦЕТИЊЕ

ОБЈАВА СТАВЉА СЕ НА ЗНАЊЕ СЛЕДЕЋЕ:

1. Најстрожије је забрањено свакоме без разлике прелазити преко зице, која опкољава варош Цетиње осим и једино кроз пролазе, који се налазе на „посто ди блоко“.

Ноћу и ови пролази затворени су те нико не смије прелазити кроз њих, ако није нарочито овлашћен и препознат.

II. Од 5 новембра 1942-XXI од 8 сати постављене страже уздуж жице управља ће се по следећем према онима који буду тражили да пређу жицу на неодређеним мјестима:

- 1) Позвати „Стој“; 2) Пуцати на свакога који се неби покорио овом позиву.

Ноћу и дању са маглом:

Пуцати одмах без икаквог предходног упозорења на свакога који буде покушао да пређе жицу на недозвољеним мјестима.

III. Од данас до 5 новембра 1942-XXI. — 0 сати свако ко се буде успротивио члану првом горње наредбе биће полицијски строго кажњен, без обзира на евентуалне штете од добивених рана или друго које би услиједило услед пуцања ватре са стране стража уздуж жичане линије.

Цетиње, 19 октобра 1942-XX. КОМАНДА Див. генерал РИНАРДО ПЕНТИМАЛИ

ОГЛАС
Тражи се једна мекларна соба за официрски Обртати се Уредаштву „Глас Црногора“, 13

ОГЛАС
За вријеме побуне у Црној Гори уништена су сви свједочанства мојих синова: Букановић Микхила уч. IV раз. гимназије бр. 10; Валдмир уч. IV раз. гимназије бр. 9; Драгутина уч. I раз. гимназије бр. 8; педагошке гимназије за школи, 1940/41 год. те их овим оглашава за неважеће.

Милош Вука оваш учитељ у Р.г.г.г.г.ма
копреном предмете око тебе, собу, улити, свијет — можда ти ипак мисао кадицак прелети алејом да повдариш твоје сажалачке успомене. Мислуда... Осјећа да ту сретају мој бред, који посјојено преко прозора лута оним крајем и појуре за оним дубоко у души твоје нуње осјећаје да сам се толико близу. Чудно! Човек највише тезне за оним што изгуби.

Јесен је, без лаза, без сувина... Бијелих тугаљивих осјећ преко природе потрјеба оним пролази свега у живој лута и дубоко у души твоје нуње осјећаје да сам се толико близу. Чудно! Човек највише тезне за оним што изгуби.

Нико... нико... и нико...

МАЛИ ОГЛАСИ

Све обрасце, протоколе-дневнике за основне школе, гимназије и друге школе поручите од књињаре „НАТРЕДАК“ МАРКО ВУЈОВИЋ — ЦЕТИЊЕ, 1-3

Свједочанство бр. 26 од II разреда подгорске гимназије школске 1940/41 године, изгорело ми је па, га овим оглашава за неважеће.

Лазаровић М. Милован Р.г.г.г.г.ма 1-3

Моје свједочанство о свршеном првом разреду I Подгоричке гимназије за 1940/41 годину изгубио сам, те га овим оглашава за неважеће.

Драгутина Шћепановић Мугоша Ш.г.г.г.г.ма 1-3

Своје цетинске свједочанство о свршеном I разреда цетинске гимназије изгубио сам, те га овим оглашава за неважеће.

Степановић С. Василије Р.г.г.г.г.ма 1-3

Своју личну легитимацију издату ми од стране Градског поглаварства бр. 347 изгубио сам, те је овим путем оглашава за неважеће.

Љубишић Божовић Р.г.г.г.г.ма 1-1

Моју свједочанство шестог разреда гимназије издату од стране гимназије у Нишким за 1930/31 год. изгубио сам, те је овим оглашава за неважеће.

Лукић Кукић свт. чиновник Требиње 2-3

Своје годишње свједочанство о свршеном IV разреду савијеном школи за 1941 г. у Подгорици и положеном пријавном испиту изгубио сам, те их оглашава за неважеће.

Саво Н. Савић Р.г.г.г.г.ма 2-3

Књиге за изучавање италијанског језика, као и остале, те саншколски и канцеларијски прибор можете навести код књијаре „Универсал“ Харуна Добарића Бијело Поље 4-6

Своју личну легитимацију издату ми од стране општине Паучторске Св. Стјепана од 2/3/41 год. бр. 143 изгубио сам, те је овим оглашава за неважеће.

Ола Шолова проф. Беч 3-3

Своју школску свједочанство другог разреда подгоричке гимназије бр. 20 за школску 1940/41 год. бр. 143 изгубио сам, те је овим путем оглашава за неважеће.

Вучковић М. Лазар свт. чиновник Рогозин 2-3

Моја годишња свједочанства до закључка VII разреда подгоричке гимназије, издана су ми у мјесцу Јулију прошле године, те их овим путем оглашава за неважеће

Бранко Сидаловић Подгорница — Рогозин 3-3

Своју личну легитимацију издату ми од стране општине Љуботињске под бр. 746, као и жупе Ивери, изгубио сам, те је овим путем оглашава за неважеће.

Вадешић Николаиш Цетинје 3-3

Своје годишње свједочанство о свршеном V разреду которске гимназије као и крштењу изгубио сам, те их овим путем оглашава за неважеће.

Моја жена Милица Букановић, рођена Јаковљевић, изгубила је један од стране цетинске четвртог разреда основне школе из Рогозина, изгубио сам, те их овим оглашава за неважеће.

Милош Божовић Подгорница 3-3

Своје годишње свједочанство о свршеном V разреду од 1940-41 године бр. 2 као и моје свједочанство о свршеном првом разреду 1940-41 бр. 6 Прве подгоричке гимназије и о свршеном четвртог разреда основне школе у Рогозини, изгубио сам, те их овим оглашава за неважеће.

Марко Оташевић, трговачки из Будве. 3-3

Моја жена Милица Букановић, рођена Јаковљевић, изгубила је један од стране цетинске четвртог разреда основне школе из Рогозина, изгубио сам, те их овим оглашава за неважеће.

Милош Божовић Подгорница 3-3

Своје годишње свједочанство о свршеном V разреду од 1940-41 године бр. 2 као и моје свједочанство о свршеном првом разреду 1940-41 бр. 6 Прве подгоричке гимназије и о свршеном четвртог разреда основне школе у Рогозини, изгубио сам, те их овим оглашава за неважеће.

Посљедње вијести са разних бојишта

Енглески покушај искрцавања код Марса Матруха спријечен

НЕПРИЈАТЕЉ НАТЈЕРАН У БЈЕКСТВО УЗ ВЕЛИКЕ ГУБИТКЕ

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 883
ОД 26 ОКТОБРА 1942-XX

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

На египатском фронту дошло је до нових жестоких непријатељских напада, попутних блиндираним сретствима; сви ти напади сломили су. Број разорених борних кола порастао је на 104. Италијанске и њемачке ваздухопловне формације бомбардовале су и гађале из митраљеза логоре и складишта у британској позадини. У ваздушним двобојима оборили су осовински ловци 14 авиона. Бром интервенцијом обривача спријечен је један непријатељски покушај искрцавања иза наших линија у зони Марса Матруха, те су присиљени многобројне моторне барже на крајње трупама да се одрекну акције и окрену пут. Једна баржа је погођена бомбама, те је одлетјела у ваздух. Једна наша подморница није се вратила у базу; један дио посаде је заробљен; породице су обавијештене. Над Малтом погодили су наши ловци на пратње и оборили у море 3 Спитфајера, који су покушали да пресретну наше бомбардере. У ваздухопловним акцијама над Средоземним Морем оборила је њемачка авиација 4 британска авиона.

Бомбардовања италијанских градова

Непријатељски авиони бомбардовали су 24 окт. ј. у ноћи у зони Торино, Бенаву и Савону, задивљујући упалим и разорним бомбама извјесну материјалну штету у споменутим градовима. Становништво је претрпјело мање губитке у људству у варошима Торино и Савони, док у Бенави уопште од бомбардовања није било жртва. Оборено је 3 непријатељска бомбардера.

25 септембра дана непријатељско ваздухопловство поновило је напад на иста ардеио Северне Италије, задивљујући извјесне штете цивилним зградама запаљеним бомбама у Милану, гдје је било 48 жртвих и 254 рањених. У Новари није било жртва.

Взрогасти су свада одлично вршили своју дужност.

Инад Милана оборена су три непријатељска бомбардера.

Становништво се овом приликом показало дисциплиновано и стојички је поднјело жртве, показујући тиме да је свјесно великог момента што преживљује Италија и италијански народ.

Потапање сјевероамеричке кристарице

Морнари који су стигли у Гибралтар из Гвинејског залива дали су поједино о потапању сјевероамеричке кристарице од стране подморнице Барбарито. Они су изјавили да је акција италијанске подморнице била за Американе гром на ведра неба. Они нијесу очекивали да ће напади у подморничку клоупку на тако малом растојању од обале, која се налази под паском енглеских ваздухопловних и поморских снага. Необјашњиво је како је Барбарито успјело да се нађе између заштитних контраприлијера. Торпедовање је извршено на растојању од једва хиљаду метара, тако да су сва четири торпеда стигла на циљ. Морнари су такође испричали да је неколико секунди прије експлозије један извјачки бродић обавио перископ Барбарита и објавио уазбуну. Али свака реакција била је немогућа. Брод се одмах нагнуо и мало доцније преврнуо. Мали број бродоломаца спасио се од проклетства.

Сукоби у Индији

У једном комунизму објављеном уочи четврте годишнице запосједања Хунама објавила је јапанска команда да је од Хунаних битке до данас убијено 900.000 комунизичких Кинеза; 60.000 их заробљено. Ухваћени су огромни количине који обухвата 1.400 топова, 8.000 митраљеза, као и муницију и ратни материјал сваке врсте.

Индија и њена борба за независност

У Индији се настављају противенглески нагеди. Побуњеници са сјеверозападних територија боре се против британских снага које су потучене у многобројним сукобима. Један енглески војник, којеу је успјело да побјегне, изјавио је да побуњеници држе све главне бродске прелазе и да се британске снаге налазе у тешким условима. Синоћ се савало да је нови претседник министарског савета провинције Синд изјавио да прикљач Муслиманској лиги, али да не мијења свој став према општем индијском питању. Прикљача је вијест да је одбрана Индије доврљена кинеским трупама. Оне су концентрисане на индијско-бирманској граници. Присуство јових трупа потврђује нерасположење Индуса да ступају под британске заставе. Генерал Бавел извршио је инспекцију кинеских одреда.

Зближење између муслимана и Индуса све се више шири. Већина муслимана сматра да се што прије мора склопити споразум са Конгресом и са другим индијским партијама, како би се остварила влада заснована на широјој националистичкој бази. Оваква влада одузела би Енглецима могућност изопачавања да се не може створити индијска влада. Сви индијски шефови изјављују су у потребу слоге свих партија, која би омогућила Енглеској настављање нене старе игре.

У једној индијској провинцији дошло је до пуцњава између полицијских агената и британских пјешадијских баталјона са једне стране, а са друге 2.000 националиста, који су извршили јуриш на енглеске јавне аграде и запалили једну полицијску аграду. Том приликом су убијене двије особе, а десетак их је рањено.

Саване се на Бангкоку да је неважња индијска радио-станица демантовала вијест о хапшењу вође Гриммихн кошуља, који проводи активну антибританску борбу, и којеу је успјело да подигне у бој племена са сјеверозападне границе.

Англо-американско дијавство

Англоамерикански војни раздори поостригли су се, јер сјевероамеричка команда заузима све оштрији став и хоће да предузме главно вођство у настављању рата. Британски кругови показују своје незадовољство због одбијања сјевероамеричке војне команде да пушта немачке пилоте на своје авионе. Многи енглески пилоти стоје незапослени усљед недостатка авиона.

ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 25 ОКТОБРА 1942-XX
Фиреров Главни стан јавља:

У западном дијелу Казака освојено су њемачке и румунске трупе у успјешну помоћ ваздухопловства нове бродске гребене. Непријатељски противнапади одбијени су са крвавим губитцима на противничкој страни. У битци за Стаљинград освојени су у жестоком борбама прса у прса — са изузетком једне радионице — остаци индустријских постројења левациоце челика „Црвени октобар“, као и кавамата и блокови вграда. Освојено је једно сјеверно предграђе осим неколико кућа. Сломили су совјетски напади извршени у сврху смањивања притиска. Са непромијеном жестоком настављени су ваздушни напади на непријатељске положаје у Стаљинграду и совјетске трупе сјабљене источно од Волге. На дописком фронту одбиле су румунске трупе више противничких напада. Румунско ваздухопловство гађало је непријатељске положаје. На Лалого извршила је једна формација њемачких и италијанских јединица под заштитом њемачког и финског ваздухопловства у ноћи на 22 октобар акцију против једног дијела обале запосједнутог од бољшевика. Један искрени одред разорио је један свјетлони и ухватио заробљенике. На повратком путу дошло је до двобоја са непријатељским топовњачама. Њемачка одбрана ступила је у дјелство против напада непријатељских авиона. Њемачки ловци и противавионски одбране оборили су 21 апарат.

У Египту је непријатељ последи интензивне артиљеријске припреме отпочео на широком фронту, са применом јаких пјешадијских и оклопних одреда и уз помоћ ваздухопловних снага, очекивани велики напад. У току су жестоке борбе. Непријатељ је изгубио 20 авиона и многобројна борна кола. Њемачки лаки бомбардери гађали су више пута на Малти постројења аеродрома лука и Та Венеције.

Током ваздушних напада непријатељске авиације на запосједнуте западне територије, као и током повратних летова из сјеверне Италије, изгубио је британско ваздухопловство једном њемачком одбрани 11 авиона. У ноћи на 25 октобар извршила је њемачка авиација нападе на важна постројења градова у источној Енглеској. Сви авиони вратили су се у базу. Као што је јављено у ванредном билтену, њемачке су подморнице, у поред олуја које отежавају операције, последи жестоких борби са моћним заштићеним ковојима и изолованим бродовима, потопиле у Сјеверном Атлантском, у Сјеверном Леденом Мору, у ширини канадске обале, код Тринидада, пред ушћем ријеке Конго и у ширини Капштата 16 бродова од укупно 10 хиљаде тона носивости и један контраприлијер; торпедима су оштећена још 3 друга брода и један контраприлијер.

ЧИЛЕ

Чиле одбара старог претседника

У свим предјелима Чиле шири се покрет плебисцитне природе који иде за тим да се претседнику Риосу преда албум са потписима грађана као доказ одобравања његове политике. Многобројне политичке особе и представници духовног живота и разних партија већ су дали своје потписе. Међу осталима налазе се и биши претседник републике Александри. Приликом стогодишнице од смрти јунака чилеанске независности објављени су у Сантјагу, Валпараву и у другим чилеанским центрима велике народне манифестације. Саване се најзад да је министар полоривреде одржао велики говор у којем је призвао скорашње мјере које је влада донијела ради нормализације привредног живота у земљи. У посљедњем часу саване се да претседник републике Чиле неће посјетити Сједињене Државе. Чилеански листови јављају да се у том смислу изразило претставник Чилеа у Вашингтону после једног телефонског разговора са претседником Риосом.

Оснивање Европског поштанског савеза

Ових дана је основан Европски поштански саобраћајни савез. Чланови су сем Италије и Њемачке: Албанија, Бугарска, Хрватска, Данска, Финска, Норвешка, Румунија, Сан Марино, Словачка, Холандија и Мађарска. Као посматрачи присуствовали су претставници Ватикана, Лихтенштајна, Португала, Шпаније, Швајцарске и Турске. Уговор који је у име Италије потписао генерални директор пошта, а за Њемачку њемачки министар пошта, има сврху да се побољша и усаврши поштанска и телефонско-телеграфска служба.

Енглески министар забрањује Индију конференсије

Министар за Индију одбио је захтјев стављен у Палати општине да се Гандију одобре конференсије са шефовима индијских партија. Он је мавијевство на тај начин намерио да се још више погоршају односи са Мухатмом.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— Једна званична комунике јавља да је синоћ објављено ваздушне уазбуне у Женеви и Берну. Швајцарска противавионска одбрана ступила је у дјелство.

— Јапански бродови су бомбардовали Плат Морези. Ово је објавио англиоски гласник за Јужан Пацифик.

— Скорашњи одлазак ирваске делегације у Сирију и Палестину ради преговора о новим измирица имао је негативан исход. Крива изразе тих земља толико се отежа да је забранен излаз измирица.

— Трећа шпанска палва ескадрила, која полази да сменити другу ескадрилу на руској фронту креће се за Гибралтар. На стазу је поздравала маса свијета клауђуна Шпанији и Осочију.

— У Великој Британији познате се у Божића у војску 18 годишних младина. Се објавио министар рата, који је рекао да на тај начин дата војска 123.000 људи, којих 70.000 способних за рату службу.

— Вијести из Тексера јављају да је гласки војни суд осудио на смрт 120 ирваских националиста.

— Њемачки авиони извршили су два и три напада на Исламбур, издељујући бомбе Рајкима. Антоаверичке противавионске батерије отворале су паљбу, али о мањој успеха.

Штампарија „Обок“ — Четиње